

บทที่ 3

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลกลุ่มตัวอย่างและผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เกณฑ์ที่ใช้การแปลผลการวิจัย

1.00 - 1.50	หมายถึง	บทบาทน้อยที่สุด
1.51 - 2.50	หมายถึง	บทบาทน้อย
2.51 - 3.50	หมายถึง	บทบาทปานกลาง
3.51 - 4.50	หมายถึง	บทบาทมาก
4.51 - 5.00	หมายถึง	บทบาทมากที่สุด

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 200 ชุด โดยมีผลการศึกษาดังนี้

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของเพศผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	ข้าราชการ		องค์กรเอกชน		ผู้นำศาสนา		ผู้นำชุมชน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	25	50	25	50	42	84	40	80	140	70
หญิง	25	50	25	50	8	16	10	20	60	30
รวม	50	100	50	100	50	100	50	100	200	100

จากตาราง 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มข้าราชการมีอัตราส่วนเท่ากัน ระหว่างเพศชายและเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50 กลุ่มองค์กรเอกชน มีอัตราส่วนเท่ากัน ระหว่างเพศชายและเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50 เช่นกัน กลุ่มผู้นำศาสนาที่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 84 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 16 กลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 80 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 20 ตามลำดับ

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของอายุผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	ข้าราชการ		องค์กรเอกชน		ผู้นำศาสนา		ผู้นำชุมชน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30	5	10	7	14	3	6	0	0	15	7.5
31-40	12	24	30	60	20	40	14	28	76	38
41-50	22	44	8	16	20	40	30	60	80	40
51-60	11	22	5	10	7	14	6	12	29	14.5
รวม	50	100	50	100	50	100	50	100	200	100

จากตาราง 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มข้าราชการส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 44 อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 24 อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 22 อายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 กลุ่มองค์กรเอกชนมีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 60 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 16 อายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 14 อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 กลุ่มผู้นำศาสนามีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 อายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 อายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 6 กลุ่มผู้นำชุมชนมีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 60 อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 28 อายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 12 อายุต่ำกว่า 30 ปี ไม่มี

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของระดับการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	ข้าราชการ		องค์กรเอกชน		ผู้นำศาสนา		ผู้นำชุมชน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	25	50	40	80	45	90	46	92	156	78
ปริญญาโท	14	28	10	20	5	10	4	8	33	16.5
ปริญญาเอก	7	14	0	0	0	0	0	0	21	10.5
อื่นๆ. บัณฑิต	4	8	0	0	0	0	0	0	12	6
รวม	50	100	50	100	50	100	50	100	200	100

จากตาราง 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มข้าราชการส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50 ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 28 ระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 14 ระดับประกาศนียบัตร คิดเป็นร้อยละ 8 กลุ่มองค์กรเอกชนมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 80 ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับปริญญาเอก และระดับประกาศนียบัตรไม่มี กลุ่มผู้นำศาสนามีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 90 ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 10 ระดับปริญญาเอก และระดับประกาศนียบัตรไม่มี กลุ่มผู้นำชุมชนมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 92 ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 8 ระดับปริญญาเอก และระดับประกาศนียบัตรไม่มี

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของระยะเวลาในการทำงานผู้ตอบแบบสอบถาม

ระยะเวลาในการทำงาน	ข้าราชการ		องค์กรเอกชน		ผู้นำศาสนา		ผู้นำชุมชน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5-10 ปี	15	30	29	58	13	26	12	24	69	34.5
11-15 ปี	15	30	11	22	20	40	19	38	65	32.5
16-20 ปี	10	20	5	10	10	20	8	16	33	16.5
มากกว่า 20 ปี	10	20	5	10	7	14	11	22	33	16.5
รวม	50	100	50	100	50	100	50	100	200	100

จากตาราง 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มข้าราชการส่วนใหญ่ มีระยะเวลาในการทำงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 30 ระยะเวลาในการทำงาน 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 30 ระยะเวลาในการทำงาน 16-20 ปี และระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 เท่ากัน กลุ่มองค์กรเอกชนมีระยะเวลาในการทำงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 58 ระยะเวลาในการทำงาน 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 22 ระยะเวลาในการทำงาน 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 ระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 10 กลุ่มผู้นำศาสนามีระยะเวลาในการทำงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 26 ระยะเวลาในการทำงาน 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 ระยะเวลาในการทำงาน 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 ระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 14 กลุ่มผู้นำชุมชนมีระยะเวลาในการทำงาน 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 24 ระยะเวลาในการทำงาน 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 38 ระยะเวลาในการทำงาน 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 16 ระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 22

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา จำแนกเป็นรายด้านและผลเฉลี่ยรวม

บทบาทด้านต่างๆ	บทบาท		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
1. การสอนและการผลิตบัณฑิต	3.50	.80	มาก
2. การวิจัย	3.34	.81	ปานกลาง
3. การบริการวิชาการแก่ชุมชน	3.74	.48	มาก
4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	3.34	.84	ปานกลาง
5. การเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้	3.36	.79	ปานกลาง
6. การขึ้นนำสังคม	3.32	.80	ปานกลาง
7. การติดตาม วิเคราะห์ เติบงัก	3.10	.91	ปานกลาง
8. การตัดสินใจสงสัยในหลักการอิสลาม	3.26	.96	ปานกลาง
ผลเฉลี่ยรวม	3.27	.90	ปานกลาง

จากตาราง 5 บทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) โดยมีบทบาทด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมาบทบาทด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต ($\bar{X} = 3.66$) และมีบทบาทด้านการติดตามวิเคราะห์ เติบโตขึ้น น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.05$) และรองลงมาบทบาทด้านการตัดสินใจส่งสัยในหลักการอิสลาม ($\bar{X} = 3.19$)

เมื่อพิจารณารายข้อในแต่ละด้าน ผลปรากฏ ดังนี้
บทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ในด้านการสอนและผลิตบัณฑิต ผลปรากฏ ดังตารางที่ 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา
ด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต

บทบาทด้านการสอนและการผลิต บัณฑิต	บทบาท		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การจัดการศึกษาเน้นความเป็นเลิศ ทางวิชาการอิสลาม	3.60	.83	มาก
2. ส่งเสริมให้บัณฑิตมีคุณธรรมตามแบบ ฉบับของศาสนาอิสลาม	3.56	.84	มาก
3. พัฒนาให้สถาบันมีความเท่าเทียมกับ มหาวิทยาลัยในต่างประเทศ	3.41	.85	ปานกลาง
4. หลักสูตรตรงกับความต้องการของ ภูมิภาค และสอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม	3.43	.82	ปานกลาง
5. ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้องมีส่วน ร่วมในการร่างหลักสูตร	3.56	.84	มาก
ผลเฉลี่ยรวม	3.50	.80	มาก

จากตาราง 6 บทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มี บทบาทมากที่สุด คือ การจัดการศึกษาเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการอิสลาม ($\bar{X} = 3.60$) รองลงมา คือ ส่งเสริมให้บัณฑิตมีคุณธรรมตามแบบฉบับของศาสนาอิสลาม ($\bar{X} = 3.56$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มี ระดับน้อยที่สุด คือ พัฒนาให้สถาบันมีความเท่าเทียมกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.41$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ด้านการวิจัย

บทบาทด้านการวิจัย	บทบาท		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
6. เน้นการวิจัยด้านสังคมและวิทยาการอิสลามเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมมุสลิม	3.48	.65	ปานกลาง
7. มีความเป็นเลิศด้านการวิจัยเกี่ยวกับอิสลาม	3.43	.88	ปานกลาง
8. ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยกับหน่วยงานอื่นๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ	3.34	.98	ปานกลาง
9. เป็นศูนย์กลางการวิจัยทางอิสลามศึกษาในระดับท้องถิ่น	3.37	.94	ปานกลาง
10. มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในที่ประชุมระดับชาติ และนานาชาติ	3.37	.99	ปานกลาง
ผลเฉลี่ยรวม	3.34	.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 บทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในด้านการวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มี บทบาทมากที่สุด คือ เน้นการวิจัยด้านสังคมและวิทยาการอิสลามเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมมุสลิม ($\bar{X} = 3.48$) รองลงมาคือ มีความเป็นเลิศด้านการวิจัยเกี่ยวกับอิสลาม ($\bar{X} = 3.43$) ส่วนข้อที่

มีระดับน้อยที่สุด คือ ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยกับหน่วยงานอื่นๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ
($\bar{x} = 3.34$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา
ด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน

บทบาทด้านการบริการวิชาการ แก่ชุมชน	บทบาท		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
11. จัดเผยแพร่วิชาการที่เป็นประโยชน์ ต่อสังคม โดยผ่านสื่อต่างๆ	3.80	.63	มาก
12. ร่วมมือกับองค์กรภายนอกในการ เสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมแก่สังคม	3.77	.72	มาก
13. จัดโครงการต่างๆที่ช่วยยกระดับ คุณภาพและแก้ปัญหาสังคมของชุมชนทั้ง ในด้านการศึกษา อาชีพ และอื่นๆ	3.81	.81	มาก
14. ผลิตหนังสือ ตำรา สื่อทางเทคโนโลยี สารสนเทศที่เกี่ยวกับอิสลาม	3.70	.69	มาก
15. เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามารับ บริการและใช้สถานที่ของวิทยาลัย	3.66	.64	มาก
ผลเฉลี่ยรวม	3.74	.48	มาก

จากตาราง 8 บทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน
อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มี
บทบาทมากที่สุด คือ จัดโครงการต่างๆที่ช่วยยกระดับคุณภาพและแก้ปัญหาสังคมของชุมชนทั้งใน
ด้านการศึกษา อาชีพ และอื่นๆ ($\bar{x} = 3.81$) รองลงมาคือ จัดเผยแพร่วิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อ
สังคม โดยผ่านสื่อต่างๆ ($\bar{x} = 3.80$) ส่วนข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามารับ
บริการและใช้สถานที่ของวิทยาลัย ($\bar{x} = 3.66$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา
ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	บทบาท		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
16. เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม	3.44	.99	ปานกลาง
17. จัดงานประเพณี หรือการประกวดด้านศิลปวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม	3.30	.93	ปานกลาง
18. ให้คำปรึกษา แนะนำทางด้านศิลปวัฒนธรรมอิสลามแก่หน่วยงานภายในและภายนอก	3.26	1.01	ปานกลาง
19. จัดบรรยาย อบรม สัมมนา ประชุมหรือนิทรรศการทางด้านศิลปวัฒนธรรมอิสลาม	3.53	.97	มาก
20. เป็นแกนนำในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้แก่หน่วยงานภายนอก	3.28	1.03	ปานกลาง
ผลเฉลี่ยรวม	3.34	.84	ปานกลาง

จากตาราง 9 บทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.34$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีบทบาทมากที่สุด คือ จัดบรรยาย อบรม สัมมนา ประชุมหรือนิทรรศการทางด้านศิลปวัฒนธรรมอิสลาม ($\bar{x} = 3.53$) รองลงมาคือ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับหลักการอิสลาม ($\bar{x} = 3.44$) ส่วนข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ให้คำปรึกษา แนะนำทางด้านศิลปวัฒนธรรมอิสลามแก่หน่วยงานภายใน และภายนอก ($\bar{x} = 3.26$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา
ด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้

บทบาทด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้	บทบาท		แปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
21. เปิดโอกาสให้บุคคลหรือองค์กร ภายนอกมาเรียนรู้อิสลามศึกษา และใช้ บริการสืบค้นข้อมูล	3.58	1.08	มาก
22. มีหนังสือ และตำราเกี่ยวกับอิสลาม ศึกษา ให้ศึกษาค้นคว้า	3.24	.98	ปานกลาง
23. ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยใน การสืบค้นข้อมูล เช่น เว็บไซต์ แผ่นซีดี	3.28	1.03	ปานกลาง
24. พัฒนาระบบสารสนเทศและข้อมูล เกี่ยวกับอิสลามเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้	3.23	1.00	ปานกลาง
25. สำนักงาน อาคาร และบริเวณมีความ สะดวกในการเรียนรู้และจัดกิจกรรมเรียนรู้	3.47	0.91	ปานกลาง
ผลเฉลี่ยรวม	3.36	.79	ปานกลาง

จากตาราง 10 บทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้
อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง
โดยข้อที่มีบทบาทมากที่สุด คือ เปิดโอกาสให้บุคคลหรือองค์กรภายนอกมาเรียนรู้อิสลามศึกษา และ
ใช้บริการสืบค้นข้อมูล ($\bar{X} = 3.58$) รองลงมา คือ สำนักงาน อาคาร และบริเวณมีความสะดวกใน
การเรียนรู้และจัดกิจกรรมเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.47$) ส่วนข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ พัฒนาระบบสารสนเทศ
และข้อมูลเกี่ยวกับอิสลามเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.23$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา
ด้านการชี้นำสังคม

บทบาทด้านการชี้นำสังคม	บทบาท		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
26. การเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรม ที่เป็น ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน	3.47	.91	ปานกลาง
27. ผลักดันให้เกิดการพัฒนาที่เป็น ประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน	3.26	.88	ปานกลาง
28. การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่าง บุคคล หรือหน่วยงานต่างๆ	3.32	.92	ปานกลาง
29. การเสนอแนวทางและวิธีการในการ ดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับอิสลาม	3.38	.98	ปานกลาง
30. ให้บริการในเชิงรุก โดยการกำหนด เป้าหมาย เนื้อหา และกลุ่มเป้าหมายที่จะ ให้บริการที่ชัดเจน	3.17	1.05	ปานกลาง
ผลเฉลี่ยรวม	3.32	.80	ปานกลาง

จากตาราง 11 บทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในด้านการการชี้นำสังคม
อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง
โดยข้อที่มีบทบาทมากที่สุด คือ การเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน
($\bar{x} = 3.47$) รองลงมาคือ การเสนอแนวทางและวิธีการในการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับอิสลาม
($\bar{x} = 3.38$) ส่วนข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ ให้บริการในเชิงรุก โดยการกำหนดเป้าหมาย เนื้อหา
และกลุ่มเป้าหมายที่จะให้บริการที่ชัดเจน ($\bar{x} = 3.17$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา
ด้านการติดตาม วิเคราะห์ เดือนกุมภาพันธ์

บทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เดือนกุมภาพันธ์	บทบาท		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
31. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง ที่สะท้อนสถานการณ์ต่างๆในสังคม	3.11	1.04	ปานกลาง
32. การจัดกิจกรรม อบรมความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆในสังคม	3.07	1.00	ปานกลาง
33. การชี้แนะเพื่อช่วยเหลือสังคมในยุควิกฤติ ของประเทศ	3.10	.98	ปานกลาง
34. การมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไข ปัญหาให้แก่สังคม	3.07	1.04	ปานกลาง
35. ร่วมมือกับองค์กรภายนอกในการ ช่วยเหลือ เดือนกุมภาพันธ์แก่สังคม	3.20	1.06	ปานกลาง
ผลเฉลี่ยรวม	3.10	.91	ปานกลาง

จากตาราง 12 บทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในด้านการการติดตาม วิเคราะห์
เดือนกุมภาพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ
ปานกลาง โดยข้อที่มีบทบาทมากที่สุด คือ ร่วมมือกับองค์กรภายนอกในการช่วยเหลือ เดือนกุมภาพันธ์แก่
สังคม ($\bar{x} = 3.20$) รองลงมาคือ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริงที่สะท้อนสถานการณ์ต่างๆใน
สังคม ($\bar{x} = 3.11$) ส่วนข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหาให้แก่
สังคม ($\bar{x} = 3.07$)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา
ด้านการตัดสินข้อสงสัยในหลักการอิสลาม

บทบาทด้านการตัดสินข้อสงสัยใน หลักการอิสลาม	บทบาท		แปลผล
	$\bar{x}$	S.D.	
36. การพิจารณาตัดสิน และให้ความเห็นใน ข้อสงสัย โดยใช้หลักการอิสลาม	3.22	1.03	ปานกลาง
37. ตรวจสอบ และทบทวนในข้อสงสัย โดย ใช้หลักการอิสลาม	3.28	1.07	ปานกลาง
38. ร่วมมือกับองค์กรอิสลาม ภายในประเทศในการวินิจฉัย ชี้ขาด ตัดสิน และตีความในประเด็นทางศาสนาที่มี ความเห็นแตกต่างกัน	3.31	1.02	ปานกลาง
39. ร่วมมือกับองค์กรอิสลามจาก ต่างประเทศในการวินิจฉัย ชี้ขาด ตัดสิน และตีความในประเด็นทางศาสนาที่มี ความเห็นแตกต่างกัน	3.25	1.05	ปานกลาง
ผลเฉลี่ยรวม	3.26	.96	ปานกลาง

จากตาราง 13 บทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษาในด้านการตัดสินข้อสงสัยใน
หลักการอิสลาม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ใน
ระดับปานกลาง โดยข้อที่มีบทบาทมากที่สุด คือ ร่วมมือกับองค์กรอิสลามภายในประเทศในการ
วินิจฉัย ชี้ขาด ตัดสินและตีความในประเด็นทางศาสนาที่มีความเห็นแตกต่างกัน ($\bar{x} = 3.31$)
รองลงมา คือ ตรวจสอบ และทบทวนในข้อสงสัย โดยใช้หลักการอิสลาม ($\bar{x} = 3.28$) ส่วนข้อที่มี
ระดับน้อยที่สุด คือ การพิจารณาตัดสิน และให้ความเห็นในข้อสงสัย โดยใช้หลักการอิสลาม ($\bar{x} =$
3.22, S.D. = 1.03)

ตาราง14 แสดงความถี่ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ข้อที่	บทบาทด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต	ความถี่
1	วิทยาลัยอิสลามศึกษาควรเพิ่มสาขาวิชาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อรองรับบัณฑิต	10
2	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรจัดให้มีการประเมินหลักสูตร โดยผู้สอน ผู้เรียน ศิษย์เก่า ผู้ใช้บัณฑิต และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย	7
3	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรส่งเสริมให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ให้เด็กสร้างงานด้วยตนเอง โดยเป็นนายของตัวเอง	5
4	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรเปิดสอนหลักสูตรอิสลามศึกษา สำหรับผู้เรียนที่เป็นต่างศาสนา	3
ข้อที่	บทบาทด้านการวิจัย	ความถี่
1	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการวิจัยทางอิสลามศึกษาในระดับท้องถิ่น	14
2	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรมีหน่วยวิจัย หรือคลินิกวิจัย เพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัย	10
3	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรส่งเสริมให้อาจารย์ทำวิจัยร่วมกับสถาบันการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	9
4	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรเผยแพร่ผลงานวิจัย ในหลายรูปแบบ เช่น เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ และแผ่นซีดี	8
ข้อที่	บทบาทด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน	ความถี่
1	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรให้บริการวิชาการแก่ชุมชน โดยใช้สื่อที่ทันสมัย	10
2	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรให้บริการวิชาการแก่ชุมชน ที่ไม่ใช่มุสลิม ในเรื่องวิถีชีวิตมุสลิมประจำวัน	5
ข้อที่	บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	ความถี่
1	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรทำวิจัย ที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	10
2	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรจัดชุดนิทรรศการเคลื่อนที่ ไปแสดงงานมหรรรวมวิชาการ และการประชุมทางวิชาการ	5
3	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรมีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ รวบรวมศิลปะอิสลามให้ผู้สนใจทั่วไปได้ศึกษา	4
4	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรฟื้นฟูการคัดลายมือภาษาอาหรับ (เขียนคอด)	3

ข้อที่	บทบาทด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้	ความถี่
1	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรผลิตหนังสือ เกี่ยวกับอิสลามศึกษาให้บุคคลทั่วไปได้ศึกษาค้นคว้า	10
2	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องมีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ซีดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์อิสลาม	8
3	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องเป็นแหล่งข้อมูลอิสลามศึกษาที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนทุกสาขาที่เกี่ยวข้องกับอิสลามศึกษา	7
4	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรจัดตั้งศูนย์แห่งการเรียนรู้เฉพาะที่มีบุคลากรที่ดูแลรับผิดชอบ การผลิตตำรา และแปลตำราอิสลามศึกษา	5
ข้อที่	บทบาทด้านการชี้นำสังคม	ความถี่
1	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรกำหนดแผนปฏิบัติการด้านการชี้นำสังคม	11
2	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรจัดอบรม ประชุม สัมมนา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโลกมุสลิมปัจจุบัน โดยร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆทั้งในประเทศ และต่างประเทศ	9
3	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องชี้นำและผลักดัน ให้สังคมมุสลิมภายนอกเกิดพัฒนา	7
4	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรสำรวจชุมชนว่ามีความต้องการให้ชี้นำสังคมด้านใดบ้าง	5
ข้อที่	บทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เติบונภัย	ความถี่
1	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องมีคลื่นวิทยุ เพื่อติดตาม วิเคราะห์ เติบונภัย เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญและวันสำคัญในอิสลาม	8
2	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรพัฒนาให้มีรายการโทรทัศน์ เพื่อติดตาม วิเคราะห์ เติบונภัย เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญและวันสำคัญในอิสลาม	5
ข้อที่	บทบาทด้านการตัดสินข้อสงสัยในหลักการอิสลาม	ความถี่
1	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรผลิตตำราเกี่ยวกับการแบ่งมรดกของชาวมุสลิม โดยร่วมมือกับคณะกรรมการกลางอิสลามประจำจังหวัด	12
2	วิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องร่วมมือกับคณะกรรมการกลางอิสลามประจำจังหวัด ในการตัดสินข้อสงสัยในหลักการอิสลาม	9

จากตาราง 14 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ต่อบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นดังนี้

บทบาทด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษาควรเพิ่มสาขาวิชาในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อรองรับ

บัณฑิต รองลงมา คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรจัดให้มีการประเมินหลักสูตร โดยผู้สอน ผู้เรียน ศิษย์เก่า ผู้ใช้บัณฑิต และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายนอกและภายในมหาวิทยาลัย

บทบาทด้านการวิจัย พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการวิจัยทางอิสลามศึกษาในระดับท้องถิ่น รองลงมา คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรมีหน่วยวิจัย หรือคลินิกวิจัย เพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิจัย

บทบาทด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรให้บริการวิชาการแก่ชุมชน โดยใช้สื่อที่ทันสมัย รองลงมา คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรให้บริการวิชาการแก่ชุมชน ที่ไม่ใช่มุสลิม ในเรื่องวิถีชีวิตมุสลิมประจำวัน

บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรทำวิจัย ที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รองลงมา คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรจัดชุดนิทรรศการเคลื่อนที่ ไปแสดงงานมหรรรรมวิชาการ และการประชุมทางวิชาการ

บทบาทด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรผลิตหนังสือ เกี่ยวกับอิสลามศึกษาให้บุคคลทั่วไปได้ศึกษาค้นคว้า รองลงมา คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องมีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ซีดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์อิสลาม

บทบาทด้านการขึ้นนำสังคม พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรกำหนดแผนปฏิบัติการด้านการขึ้นนำสังคม รองลงมา คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรจัดอบรมประชุม สัมมนา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโลกมุสลิมปัจจุบัน โดยร่วมมือกับเครือข่ายต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ

บทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เตือนภัย พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องมีคลื่นวิทยุ เพื่อติดตาม วิเคราะห์ เตือนภัย เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญและวันสำคัญในอิสลาม รองลงมา คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรพัฒนาให้มีรายการโทรทัศน์ เพื่อติดตาม วิเคราะห์ เตือนภัย เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญและวันสำคัญในอิสลาม

บทบาทด้านการตัดสินข้อสงสัยในหลักการอิสลาม พบว่า ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรผลิตตำราเกี่ยวกับการแบ่งมรดกของชาวมุสลิม โดยร่วมมือกับคณะกรรมการกลางอิสลามประจำจังหวัด รองลงมา คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องร่วมมือกับคณะกรรมการกลางอิสลามประจำจังหวัด ในการตัดสินข้อสงสัยในหลักการอิสลาม

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์บุคลากรจากภายในวิทยาลัยอิสลามศึกษา และบุคลากรภายนอกวิทยาลัยอิสลามศึกษา เกี่ยวกับบทบาทของวิทยาลัยอิสลามศึกษาทั้ง 8 ด้าน ผู้วิจัยจะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. บทบาทด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต

จากการสัมภาษณ์ บทบาทด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต พบว่าผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา เปิดทำการสอนทั้งในระดับปริญญาตรี โท และเอก โดยระดับปริญญาตรีมี 6 วิชาเอก ได้แก่ เอกอิสลามศึกษา เอกการสอนอิสลามศึกษา เอกกฎหมายอิสลาม เอกเศรษฐศาสตร์และการจัดการในอิสลาม เอกตะวันออกกลางศึกษา และเอกอิสลามศึกษา (หลักสูตรนานาชาติ) ระดับปริญญาโท ได้แก่ สาขาวิชาอิสลามศึกษา (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) และสาขาวิชาการบริการและการจัดการศึกษาในอิสลาม (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) ระดับปริญญาเอก ได้แก่ สาขาวิชาอิสลามศึกษา (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) มีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นการสอนเกี่ยวกับวิทยาการอิสลาม ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“สาขาวิชาที่เปิดสอนที่วิทยาลัยอิสลามศึกษา มีสาขาวิชาที่เป็นที่ต้องการในท้องถิ่น จะเห็นได้ว่า ในพื้นที่สามจังหวัดมีมุสลิมอยู่เยอะมาก ชาวมุสลิมมักจะส่งบุตรให้เรียนศาสนา ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่งกล่าวว่า

“เด็กที่ต้องการเรียนศาสนาที่ต่างประเทศบางคน ไม่มีโอกาสที่จะไปต่อในต่างประเทศ เพราะว่าค่าใช้จ่ายสูงมาก ก็โชคดีที่มีวิทยาลัยอิสลามศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรเกี่ยวกับอิสลามศึกษา เช่น อูศูลลุดดีน ชะรีอะฮ์ เป็นต้น ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ควรขยายการจัดการเรียนการสอน ในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ให้เพิ่มขึ้น”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“การเปิดสอนในวิทยาลัยอิสลามศึกษา แม้ว่าจะยังไม่มี การสำรวจความต้องการของท้องถิ่นอย่างจริงจังว่า หลักสูตรหรือโปรแกรมวิชาที่เปิดสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่นหรือไม่ แต่วิทยาลัยอิสลามศึกษาก็ได้ใช้เกณฑ์ในการเปิดตามที่คิดว่า หลักสูตรหรือโปรแกรมวิชาที่เปิดสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่น”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนมาก จะมีการเน้นการสอนเกี่ยวกับวิทยาการอิสลาม ศึกษาคัมภีร์อัลกุรอาน และวงนะของท่านศาสดา โดยใช้ภาษาอาหรับมีสื่อการเรียนการสอนที่สมัย เช่น เว็บไซต์ ซีดี มีแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม เช่น เว็บไซต์จากต่างประเทศ ซีดีสื่อการเรียนการสอนจากต่างประเทศ ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้และค้นคว้าเพิ่มเติมได้เอง ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ผู้ที่จบจากวิทยาลัยอิสลามศึกษา สามารถเข้าไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ที่มหาวิทยาลัยอิสลามศึกษานานาชาติที่ประเทศมาเลเซีย ก็หลายคน บางคนก็เรียนต่อที่มหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทย เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นต้น แสดงว่าผู้ที่จบจากวิทยาลัยอิสลามศึกษาก็ไม่ต้อยกว่ามหาวิทยาลัยต่างๆ ที่อื่นๆ ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“เด็กบางคนสามารถสอบเข้าบรรจุเป็นข้าราชการ และเข้าไปทำงานแล้ว เป็นที่ยอมรับจากผู้บังคับบัญชา ว่ามีจริยธรรม คุณธรรม สูงกว่าเด็กที่จบจากสถาบันอื่นๆ ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“บัณฑิตวิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องมีจุดเด่น คือต้องมีความรู้ในอิสลาม หรือเก่งภาษาอาหรับ หรือต้องปฏิบัติศาสนกิจเก่ง อาจจะเด่นในด้านใดด้านหนึ่ง แต่จุดเด่นของบัณฑิตวิทยาลัยอิสลามศึกษา ยังไม่ชัดเจน ”

โดยสรุปแล้ว บทบาทของวิทยาลัยด้านการสอนและการผลิตบัณฑิต เป็นการเรียนการสอนที่เน้นด้านหลักการอิสลาม โดยศึกษาอัลกุรอาน และหะดีษ เปิดทำการสอนให้แก่ นักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก หลักสูตรเป็นที่ต้องการของสังคม และสามารถผลิต

บัณฑิต ที่สามารถเข้าไปรับใช้สังคม เป็นที่ยอมรับ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สามารถเข้าศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ควรขยายสาขาวิชาให้มากกว่านี้

2. บทบาทด้านการวิจัย

จากการสัมภาษณ์ บทบาทด้านการวิจัย พบว่า

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“งานวิจัยของวิทยาลัยอิสลามศึกษา เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับอิสลาม เน้นการวิจัยด้านสังคมและวิทยาการอิสลามเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมมุสลิม เช่นงานวิจัยเกี่ยวกับปอเนาะ งานวิจัยเกี่ยวกับตาดีกา งานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม งานวิจัยเกี่ยวกับชะกาท เป็นต้น ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“กระผมได้มีโอกาสอ่านงานวิจัยของวิทยาลัยอิสลามศึกษาเกี่ยวกับปอเนาะ อ่านแล้วได้ความรู้เยอะมาก สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาปอเนาะ ในด้านการบริหารหลักสูตรปอเนาะ ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“งานวิจัยเกี่ยวกับอิสลามศึกษา ยังมีน้อยอยู่ ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของสังคม เนื่องจากบุคลากรไม่ให้ความสำคัญกับการทำวิจัย เป็นเพราะภารกิจด้านอื่นๆ มีมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการทำวิจัย ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ปัญหาการทำวิจัย เป็นปัญหาโลกแตกของสถาบันการศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษาก็เช่นกัน กล่าวคือ คนที่เก่งวิจัย คนที่ชอบวิจัย ก็เป็นคนคนเดิมเจ้าประจำ เอกสารสนับสนุนการทำวิจัย ไม่ว่าจะแหล่งทุนงบประมาณ ก็เจ้าประจำที่ทราบและคอยติดตาม การฝึกอบรมก็เจ้าประจำ เพราะคนที่ไม่ชอบ ก็ไม่ชอบอยู่นั่นแหละ จึงต้องพิจารณาว่า คนที่ไม่ชอบ คนที่ชอบ เพราะอะไร แล้วก็ไปพัฒนาตรงนั้น”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“งานวิจัยของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ยังไม่เยอะ เพราะว่าอาจารย์ส่วนใหญ่มีงานสอน งานบริการวิชาการมาก ส่วนใหญ่คนที่ทำวิจัยก็เป็นคนเดิม พอทำเสร็จเรื่องหนึ่ง ก็ทำเพิ่มอีกเรื่อง”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“อาจารย์ส่วนใหญ่มีงานสอนมาก ทำให้ไม่มีเวลาสำหรับวิจัย ประกอบกับวิทยาลัยอิสลามศึกษา ยังไม่มีนโยบายและแผน การปฏิบัติการด้านการวิจัยที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถพัฒนา งานวิจัยให้มากขึ้นได้ ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ไม่กำหนดแผนและนโยบายด้านการวิจัย บางครั้งกำหนดแผน แต่ไม่ทำตามแผน ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัย ควรมีกำหนดทิศทางการทำวิจัยของวิทยาลัยให้ชัดเจน และควรมีคลินิกวิจัย ที่คอยให้คำแนะนำและเป็นพี่ปรึกษาให้กับนักวิจัย”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัย ควรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการทำวิจัยของบุคลากร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบทบาทด้านการวิจัย”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้สนับสนุนทุนอุดหนุนการทำวิจัยของ บุคลากรวิทยาลัยอิสลามศึกษา ทั้งในส่วนของเงินงบประมาณ เงินรายได้วิทยาลัยอิสลามศึกษา และงบประมาณในส่วนของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่เป็นเงินงบประมาณแผ่นดิน แต่ก็ไม่ค่อยมีคนทำวิจัย ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“งบประมาณการวิจัยมีเยอะ แต่คนทำวิจัยมีไม่เยอะ คนที่ทำก็คนเดิม”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“เรามีนงบประมาณให้เยอะ ถามว่าไม่ค่อยมีอาจารย์เสนอขอทุน อาจเป็น เพราะอาจารย์เราสอนภาคปกติมาก ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยได้เปิดโอกาสให้อาจารย์เข้าอบรมในส่วนกลาง โดยให้งบประมาณ ในการเดินทางไปราชการ ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ผมได้มีโอกาสเข้าอบรมที่ทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดอบรมให้ เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับ การเขียนบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับชาติ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในเชิงปฏิบัติ นั้น ได้มีกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านนี้พอสมควร เช่น มีโครงการพัฒนาการวิจัย เปิดโอกาสให้อาจารย์เข้าร่วมอบรม นำเสนอผลงาน ให้อาจารย์ร่วมทำวิจัยกับสถาบันอื่น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการวิจัยทางอิสลามศึกษาในระดับท้องถิ่น รวมทั้งผลิตบุคลากรของวิทยาลัยให้เป็นนักวิจัยระดับเชี่ยวชาญให้มากขึ้น”

บทบาทด้านการวิจัย วิทยาลัยอิสลามศึกษามีการวิจัยด้านสังคมและมนุษยศาสตร์ เน้นการวิจัยด้านสังคมและวิทยาการอิสลามเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมมุสลิม เช่น งานวิจัยเกี่ยวกับปอเนาะ งานวิจัยเกี่ยวกับตาดิกา งานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม งานวิจัยเกี่ยวกับชะกาต เป็นต้น วิทยาลัยอิสลามศึกษาควรกำหนดแผนและนโยบายด้านการวิจัยให้ชัดเจน วิทยาลัยอิสลามศึกษา ต้องพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการวิจัยทางอิสลามศึกษาในระดับท้องถิ่น และต้องส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรของวิทยาลัยให้เป็นนักวิจัยระดับเชี่ยวชาญให้มากขึ้น

3. บทบาทด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน

จากการสัมภาษณ์ บทบาทด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชน พบว่า

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา มีหน่วยงานที่เรียกว่าสำนักงานวิชาการและบริการชุมชนทำหน้าที่ด้านการให้บริการวิชาการและบริการชุมชน”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้บริการวิชาการแก่ชุมชน ในหลายรูปแบบ เช่น การจัดอบรม การจัดสัมมนา การบรรยายทางวิชาการ การแปลตำรา เป็นต้น”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับทุกเพศทุกวัย ทุกอาชีพ เช่น มีการอบรมครู โต๊ะอิหม่าม เพื่อการพัฒนามัสยิด อบรมเยาวชนช่วงภาคฤดูร้อน และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับกลุ่มสตรี เป็นต้น มีทั้งบริการแบบฟรี และมีค่าใช้จ่าย เช่นการเข้าค่ายภาคฤดูร้อนของเยาวชน นั้น มีการเก็บค่าลงทะเบียนด้วย”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ได้เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการเมื่อหลายปีก่อนเกี่ยวกับการบริหาร และการจัดการมัสยิด นับว่าเป็นกิจกรรมที่ดีมาก ซึ่งไม่เคยมีหน่วยงานใด จัดมาก่อน สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จริง อยากให้วิทยาลัยจัด กิจกรรมในลักษณะนี้ต่อไป”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษาได้จัดโครงการมากมาย ขอตัวอย่างโครงการ เท่าที่นึกได้ ดังนี้

1. โครงการอบรมวิทยากรและครูสอนอิสลามในโรงเรียนของรัฐ เป็นโครงการที่ให้วิทยากรอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ
2. โครงการพัฒนาศักยภาพสถาบันครอบครัว เป็นโครงการที่ดำเนินการร่วมกับ องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี และชมรมมุสลิมปัตตานี
3. โครงการงานวันพบปะครอบครัวมุสลิม เป็นโครงการร่วมกับ องค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี และเครือข่ายสถาบันอิสลามปัตตานี มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา
4. โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการบริหารและจัดการมัสยิด ได้นำกรณีศึกษาการจัดองค์กรในแบบอิสลาม เป็นตัวอย่างในการบริหาร และการจัดการมัสยิดแก่ชุมชน
5. โครงการค่ายอบรมจริยธรรมเยาวชนมุสลิมภาคฤดูร้อน
6. โครงการเสริมสร้างทักษะชีวิตครอบครัวมุสลิมใหม่

จากการดำเนิน การอบรม ประชุม สัมมนา มีผู้เข้าร่วมอบรมเป็นจำนวนมาก ทั้งบุคลากรภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน เป็นกิจกรรมที่วิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง และเป็นโครงการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“การบริการวิชาการแก่ชุมชน นอกจากจะจัดโครงการอบรมแล้ว ก็มีบุคลากรบางคนไปเป็นวิทยากรบรรยายทางวิชาการ แก่หน่วยงานภายนอกต่างๆ ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“อิสลามศึกษา บริการวิชาการแก่ชุมชน ตามที่สังคมต้องการ เช่น การไปบรรยาย ตามหนังสือเชิญ และหัวข้อที่สังคมต้องการ เป็นต้น”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“กิจกรรมบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ที่วิทยาลัยอิสลามศึกษาจัดขึ้น มีประโยชน์มาก สอดคล้องกับบริบทในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครอบคลุมทั้งหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน ผู้นำศาสนา และ ผู้นำชุมชน อยากให้ทางวิทยาลัยอิสลามศึกษา จัดกิจกรรมดีๆนี้ต่อไป”

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มีการบริการวิชาการแก่ชุมชน เพื่อพัฒนาสังคมมุสลิม และ เพื่อช่วยยกระดับคุณภาพสังคมมุสลิมให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การบริการวิชาการมีความชัดเจนและมี รูปแบบที่หลากหลาย เช่น การจัดอบรม การจัดบรรยาย การจัดโครงการต่างๆที่ช่วยแก้ปัญหาสังคม ของชุมชนทั้งในด้านการศึกษา อาชีพ และอื่นๆ การให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการและอื่นๆ

4. บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

จากการสัมภาษณ์ บทบาทด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม พบว่า

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของวิทยาลัยอิสลามศึกษา เป็นการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่ไม่ขัดแย้งกับอิสลาม กิจกรรมต่างๆที่จัดจะออกมาในรูปแบบของ การบรรยาย การอบรม การสัมมนา งานเลี้ยงสร้างสรรค์ การอ่านคุตบะฮ์วันศุกร์ การแข่งขันขับร้องอนาซีด เป็นต้น ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่ไม่ขัดแย้งกับอิสลาม”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ส่วนหนึ่งของตัวอย่างกิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้แก่ 1. กิจกรรมวันอีดิลฟิตรี 2. กิจกรรมวันอีดิลอัฎฮา 3. กิจกรรมเดือนรอมฎอน 4. กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพมุสลิม 5. กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 6. โครงการเทศนาประจำสัปดาห์ เป็นต้น”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“กิจกรรมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของวิทยาลัยอิสลามศึกษาจัด เป็นการจัดในรูปแบบ การบรรยายบ้าง เทศนาบ้าง งานเลี้ยงสร้างสรรค์บ้าง เป็นกิจกรรมที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม เช่น การอ่านคุตบะฮ์ในวันศุกร์”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“การอ่านคุตบะฮ์วันศุกร์ เป็นการบรรยายธรรมในตัว มีการเตือนสติให้ทำความดี ละเว้นความชั่ว”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรทำวิจัยที่เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ผมได้ไปละหมาดวันศุกร์เกือบทุกสัปดาห์ ที่มัสยิดวิทยาลัยอิสลามศึกษา ฟังคุตบะฮ์วันศุกร์ เป็นการบรรยายธรรม เตือนสติ ซึ่งแต่ละสัปดาห์ก็มีเนื้อหาแตกต่างกันไป ทันกับสถานการณ์ในปัจจุบันของสังคม”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้จัดกิจกรรมและงานเทศกาลประเพณีศิลปวัฒนธรรม เช่น การจัดเลี้ยงสร้างสรรค์ เนื่องในโอกาสวันตรุษอีดิลฟิตรี มีการเลี้ยงอาหาร ขนมหวาน โรตีสาวมัน เป็นต้น ให้ผู้สนใจและประชาชนทั่วไป วิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์โดยการติดโปสเตอร์ ตามสถานที่สำคัญ เพื่อเชิญชวนร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ และในวันตรุษอีดิลอัฎฮา วิทยาลัยอิสลามศึกษา ทำกุรบาน ทำอาหาร และนำไปแจกจ่ายใช้ประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ได้ไปร่วมละหมาดวันตรุษอีดิลฟิตรี ได้มีโอกาสพบปะพี่น้องมุสลิม เป็นการเชือความสัมพันธ์ และวิทยาลัยได้เลี้ยงอาหารให้ด้วย เช่น โรตีสาวมัน ขนมหวาน เป็นต้น”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ร่วมกับหน่วยงานภายนอก จัดการแข่งขันท่องจำอัลกุรอาน เพื่อคัดเลือกตัวแทนเข้าร่วมประกวดที่ต่างประเทศ ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา เชิญนักร้องที่มีชื่อเสียงจากประเทศมาเลเซีย มาแสดงอนาซิด (อนาซิด เป็นเพลงที่เนื้อหาเชิญชวนสู่การทำความคิด และรำลึกถึงพระเจ้า)”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ให้คำปรึกษา แนะนำทางด้านศิลปวัฒนธรรมอิสลาม แก่หน่วยงานภายใน และภายนอก”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษาจัดโครงการอบรมพัฒนาจิตแบบอิสลาม
ในเดือนรอมฎอน ”

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่ไม่ขัดกับหลักการศาสนา
อิสลาม กิจกรรมต่างๆที่จัดจะออกมาในรูปแบบของ การบรรยาย การอบรม การสัมมนา เป็นต้น
การอ่านคุตบะฮวันศุกร์ ก็เป็นการบรรยายธรรมภายในตัวด้วย การแข่งขันขับร้องอนาซีด การจัด
กิจกรรมและงานเทศกาลประเพณีศิลปวัฒนธรรม เช่น การจัดเลี้ยงสร้างสรรค์ เนื่องในโอกาสวันตรุษ
อีดิลฟิตรี มีการเลี้ยงอาหาร ขนมหวาน โรตีสี ข้าวมัน เป็นต้น

5. บทบาทด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ บทบาทด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ พบว่า

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา มีห้องสมุดที่กว้าง มีจำนวนที่นั่งมากเพียงพอ
กับความต้องการของผู้ใช้บริการ พร้อมกับจัดหาหนังสือให้มีจำนวนมากขึ้น
ห้องสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษา ก็เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ประเภทหนึ่ง ที่มี
หนังสือ ตำรา ที่เกี่ยวกับอิสลามหลายประเภท ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ห้องสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษา มีหนังสือเกี่ยวกับอิสลามมากพอสมควร
มีอัลกุรอานฉบับแปลภาษาไทยด้วย ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา มีหนังสือและตำราที่เกี่ยวกับอิสลามศึกษา
แต่เป็นตำราที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ยังไม่มีหนังสืออิสลามศึกษา
ที่ให้บุคคลทั่วไปภายนอกเอาไปศึกษาค้นคว้า และเว็บไซต์ที่ให้บุคคลทั่วไป
ภายนอก ค้นคว้าก็ยังไม่มีการจัดทำและพัฒนาเป็นระบบสารสนเทศ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Centre) เป็นหน่วยงานการให้บริการและ
ให้ความรู้แก่หน่วยงานภายนอกรวมทั้งผู้สนใจทั่วไป ห้องสมุดวิทยาลัยอิสลาม
ศึกษา นั้นเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์การเรียนรู้”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“บทบาทด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ ต้องพัฒนาอีกเยอะ
เพราะศูนย์แห่งการเรียนรู้ ต้องมีความพร้อม ทั้งบุคลากรที่

รับผิดชอบศูนย์ และสังคมต้องให้ความสนใจ ต้องมีหนังสือและตำรา
รวมทั้งหนังสือแปลให้เยอะ และมีสื่อเทคโนโลยี ที่ทันสมัย”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ศูนย์การเรียนรู้ต้องเป็นที่สนใจของประชาชนภายนอก ต้องมีหนังสือ
และสื่อที่ทันสมัย เช่น ซีดี อะไหล่พวกนี้ เป็นต้น”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“อย่างไรก็ตาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้มีการพัฒนาให้วิทยาลัย
เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ ด้วยการพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป
ปัจจุบันวิทยาลัยได้พยายามจะทำให้มีการผลิตตำราเกี่ยวกับอิสลามให้มากขึ้น ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“เวลาผมมีข้อสงสัยอยากรู้ ก็ไม่ได้เปิดตำรา ไม่ได้ไปค้นคว้าเอง
แต่จะโทรไปถามบุคลากรวิทยาลัยอิสลามศึกษา”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรจัดตั้งศูนย์แห่งการเรียนรู้เฉพาะที่มีบุคลากร
ที่ดูแลรับผิดชอบโดยตรง การผลิตตำรา และแปลตำราอิสลามศึกษา ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา มีอาคารสถานที่ที่ใหญ่โต สามารถรองรับ
ประชาชนได้ เอื้อและมีความสะดวกต่อการเข้ามาศึกษา ค้นคว้า ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้เผยแพร่ความรู้ผ่าน
ทางเว็บไซต์ เช่น การเผยแพร่คุตบะฮ์วันศุกร์ผ่านทางเว็บไซต์ ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา เปิดศูนย์ภาษาต่างๆ ให้ผู้สนใจ เช่น ภาษาอาหรับ
ภาษามลายู ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ศูนย์แห่งการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความต้องการของสังคม และหน่วยงาน
ภายนอกที่อยู่ในบริเวณใกล้ๆกับวิทยาลัยอิสลามศึกษา ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ควรผลิตหนังสือ เกี่ยวกับอิสลามศึกษาให้บุคคลทั่วไป
ได้ศึกษาค้นคว้า เช่น คู่มือเกี่ยวกับอนาซีด เป็นต้น”

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มีหนังสือและตำราที่เกี่ยวกับอิสลามศึกษา แต่เป็นตำราที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ยังไม่มีหนังสืออิสลามศึกษาที่ให้คุณค่าทั่วไปภายนอกเอาไว้ศึกษาค้นคว้า และเว็บไซต์ที่ให้คุณค่าทั่วไปภายนอก ค้นคว้าก็ยังไม่มีการจัดทำและพัฒนาเป็นระบบสารสนเทศ การเปิดห้องสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งของบทบาทด้านการเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้

6. บทบาทด้านการชี้นำสังคม

จากการสัมภาษณ์ บทบาทด้านการชี้นำสังคม พบว่า

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้ชี้นำสังคม โดยการจัดบรรยายธรรม จัดอบรม สัมมนา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอิสลาม ด้วยการร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี และอื่นๆ ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา จัดกิจกรรมบรรยายทางวิชาการ เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างต่อเนื่องมีกิจกรรมที่จัดเป็นรายเดือน และกิจกรรมที่จัดเป็นรายปี กิจกรรมที่จัดรายเดือน เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพครอบครัวมุสลิม โดยร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี และชมรมสตรีมุสลิมจังหวัดปัตตานี ลักษณะของกิจกรรมเป็นการบรรยาย ให้ความรู้เรื่องครอบครัวมุสลิม ให้ความรู้เกี่ยวกับสังคมอิสลามในยุคปัจจุบัน เพื่อให้สังคมมุสลิมรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม และอิสลามจะอยู่อย่างไรให้ทันเหตุการณ์ โดยกิจกรรมนี้จะใช้สถานที่ คือ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ซึ่งมีความพร้อมในเรื่องโต๊ะ เก้าอี้ และการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ วิทยากรผู้บรรยายก็จะเชิญอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ และมีบุคลากรจากวิทยาลัยอิสลามศึกษาร่วมเป็นวิทยากรด้วย ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา รู้สึกดีใจมากที่ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานีได้ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการจัดโครงการพัฒนาศักยภาพครอบครัวมุสลิม ลำพังวิทยาลัยอิสลามศึกษาเองก็มิงงบประมาณที่จำกัด หากไม่ได้รับการสนับสนุนกิจกรรมที่ดีอย่างนี้คงจะเกิดขึ้นได้ยาก แม้เราจะมีความพร้อมด้านบุคลากรที่เก่งมีความรู้ความสามารถ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“กิจกรรมที่จัดเป็นรายปี เช่น โครงการวันพบปะครอบครัวมุสลิม เป็นโครงการร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี และเครือข่ายสถาบันอิสลามปัตตานี มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา โดยการใช้ครอบครัวเป็นพื้นฐานให้มีบทบาทในการดูแลสังคม โดยให้ความรู้ด้านศาสนา แก่สมาชิก เพื่อจะได้พัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชน เป็นต้น ภายในงานนี้มีกิจกรรมมากมาย เช่น ตรวจสุขภาพฟรี มีบูธจำหน่ายเสื้อผ้ามุสลิม จำหน่ายหนังสือเกี่ยวกับอิสลาม จำหน่ายอาหาร เป็นต้น”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม งานวันพบปะครอบครัวมุสลิม แม้ว่าจะเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อมุสลิมะฮ์โดยเฉพาะ แต่มุสลิมก็สามารถเข้าร่วมได้ด้วย ถือว่าเป็นกิจกรรมที่ดีมากควรสนับสนุน และส่งเสริมต่อไป”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา สามารถดึงงบประมาณจากรัฐบาล เพื่อจัดสัมมนานานาชาติ และได้ดำเนินการไปสองครั้งแล้ว ครั้งที่ 1 จัดขึ้นเมื่อปี 2553 โดยของบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นเงินจำนวนประมาณ 14,400,000 บาท (สิบสี่ล้านสี่แสนบาทถ้วน) และครั้งที่ 2 จัดขึ้นเมื่อเดือนมกราคม 2556 โดยของบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นเงินจำนวนประมาณ 15,000,000.00 บาท (สิบห้าล้านบาทถ้วน) โดยผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบด้วยผู้นำศาสนา อธิการบดี คณบดี ผู้บริหาร อาจารย์และนักวิชาการจากมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาที่มีการเรียนการสอนอิสลามศึกษาขั้นสูงทั้งในและต่างประเทศ จำนวนทั้งหมด 546 คน คือ นักวิชาการจากต่างประเทศ 84 คน และในประเทศ 462 คน กิจกรรมที่สำคัญนอกจากการนำเสนอบทความทางวิชาการจำนวน 28 บทความ การประชุมทวิภาคี(Bilateral meeting) 14 ฉบับที่ประชุมอิสลามศึกษานานาชาติครั้งที่ 1 ได้จัดการประชุมโต๊ะกลม (Roundtable Meeting) ร่วมกันระหว่างอธิการบดีและตัวแทนมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อกำหนดปฏิญญาปัตตานี (FATONI Declaration) ซึ่งสาระสำคัญในปฏิญญาปัตตานีคือ ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคีในการพัฒนาการศึกษาอิสลามศึกษาและภาษาอาหรับให้มีคุณภาพและ

สามารถเป็นฐานในการประกอบอาชีพและพัฒนาสังคมให้มีความสันติสุข นอกจากนั้นปฏิญญาปัตตานี ได้มีข้อตกลงร่วมกันว่าในทุก ๆ 2 ปีจะมีการประชุมอิสลามศึกษานานาชาติที่ปัตตานี ประเทศไทย”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ในด้านเศรษฐกิจอิสลาม มีวิทยาลัยได้มีบทบาท โดยมีบุคลากรวิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นที่ปรึกษาด้านศาสนาให้กับธนาคารอิสลามที่ปรึกษาด้านศาสนาให้กับสหกรณ์อิสลาม เป็นต้น และวิทยาลัย ได้ให้ความร่วมมือในการจัดสัมมนาเกี่ยวกับเครือข่ายสหกรณ์ภาคใต้ จัดสัมมนาเกี่ยวกับ การทำธุรกรรม การทำธุรกิจแบบอิสลาม เป็นต้น”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“เราโชคดีที่มีวิทยาลัยอิสลามศึกษา ตั้งอยู่ใกล้กับสหกรณ์ บางเรื่องที่ทางสหกรณ์เราคิดไม่ออก ก็จะให้ทางวิทยาลัยอิสลามศึกษาช่วยชี้แนะ ด้านเศรษฐกิจอิสลาม ด้านการทำธุรกรรม และทางเราได้เชิญบุคลากรวิทยาลัยอิสลามศึกษา มาเป็นที่ปรึกษาด้านศาสนา”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ในด้านอาหารฮาลาล วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้ร่วมมือกับสถาบันฮาลาล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้ความรู้เกี่ยวกับอาหารฮาลาล และฮารอม”

วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้มีบทบาทด้านการชี้นำสังคม เช่น การจัดโครงการสัมมนาทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ โดยร่วมมือกับรัฐบาล จัดบรรยายธรรมจัดอบรม สัมมนา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอิสลาม ด้วยความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และหน่วยงานอื่นๆ และบุคลากรวิทยาลัยอิสลามได้ชี้นำสังคมโดยเป็นที่ปรึกษาด้านศาสนา เช่น เป็นที่ปรึกษาด้านศาสนาให้แก่ ธนาคารอิสลามสหกรณ์อิสลาม เป็นต้น

7. บทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เดือนภัย

จากการสัมภาษณ์ บทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เดือนภัย พบว่า

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้ติดตาม วิเคราะห์ เดือนภัย โดยการ จัดบรรยายร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และอื่นๆ ซึ่งบทบาทด้านนี้ วิทยาลัยไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ถึงอย่างไรก็ตาม

วิทยาลัยอิสลามศึกษาก็ได้ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จากภายนอก ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“เราได้เชิญบุคลากรมาเป็นวิทยากร ในการบรรยาย เกี่ยวกับการเงินที่มีดอกเบี้ย โทษของดอกเบี้ยกับอิสลาม”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“นอกจากนี้แล้ว คุณบะฮ์ในวันศุกร์ บางสัปดาห์ก็ได้เตือนภัยเกี่ยวกับให้วัยรุ่นชาวมุสลิม เห็นโทษของการไม่ปฏิบัติตามหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม เป็นต้น ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“บทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เตือนภัย ของวิทยาลัยอิสลามศึกษา ไม่เห็นมีบทบาทด้านนี้เลย”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา มีบทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เตือนภัย โดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น การจัดรายการวิทยุ ที่มีบุคลากรวิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นผู้ให้ความรู้ ซึ่งเป็นรายการวิทยุของสถานีวิทยุ อสมท.ปัตตานี”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“นอกจากนี้ บุคลากรวิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้เป็นคณะกรรมการให้กับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในการเสริมสร้างความสันติสุข ”

บทบาทด้านการติดตาม วิเคราะห์ เตือนภัย ของวิทยาลัยอิสลามศึกษา โดยมีบุคลากรในวิทยาลัยอิสลามศึกษาบางท่านได้เป็นตัวแทน ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติบทบาทดังกล่าว เช่น การจัดรายการวิทยุที่มีบุคลากรวิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นผู้ให้ความรู้ ซึ่งเป็นรายการวิทยุของสถานีวิทยุ อสมท.ปัตตานี

8. บทบาทด้านการตัดสินใจส่งสัยในหลักการอิสลาม

จากการสัมภาษณ์ บทบาทด้านการตัดสินใจส่งสัยในหลักการอิสลาม พบว่า

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ได้มีส่วนร่วม ช่วยแนะนำเกี่ยวกับหลักการในอิสลาม ในบางเรื่องอาทิเช่น เรื่องอาหารฮาลาลและฮารอม เรื่องการเงินอิสลาม อิสลามกับดอกเบี้ย เป็นต้น”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา พิจารณาข้อสงสัย โดยยึดจากอัลกุรอาน และอัลหะดีษ เป็นแนวทางในการพิจารณาข้อสงสัย ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียงเมื่อสงสัยเกี่ยวกับการแบ่งมรดกตาม กฎหมายอิสลาม ก็ได้เข้ามาปรึกษา และมาถามข้อสงสัย ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“บทบาทด้านการตัดสินข้อสงสัยในหลักการอิสลาม ไม่ค่อยเห็น บทบาทอย่างชัดเจน เพราะว่ามีสำนักคณะกรรมการอิสลาม ประจำจังหวัด เป็นหน่วยงานที่ให้บริการชาวบ้านโดยตรง ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“ในการพิจารณาข้อสงสัยบางประเด็น วิทยาลัยอิสลามศึกษา ไม่อาจตัดสินได้ ต้องให้ผู้รู้ และหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“บุคลากรของวิทยาลัยอิสลามศึกษา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานภายนอก และหน่วยงานภายนอกได้เชิญ ไปเป็นที่ปรึกษาบ้าง เป็นคณะกรรมการร่วมบ้าง เช่น บางคนเป็น คณะทำงานของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“บางเรื่องที่หน่วยงานเรามีข้อสงสัยเกี่ยวกับหลักการอิสลามก็จะโทรปรึกษา โทรถาม ก็ทำให้หน่วยงานเรามีความชัดเจนขึ้นในเองที่สงสัย ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“บทบาทด้านการตัดสินข้อสงสัยในหลักการอิสลาม ในบางประเด็น ก็ไม่สามารถให้การพิจารณาได้ ต้องให้ทางสำนักงานคณะกรรมการ อิสลามประจำจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีวิทยาลัยอิสลามศึกษา เป็นผู้ร่วมมือ ”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษาจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชน โดยร่วมกับ กรมคุมประพฤติ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวคิดยุติธรรมชุมชนให้กับนักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“วิทยาลัยอิสลามศึกษา ทำวิจัย เรื่องการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทครอบครัว
และมรดกตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้”

ผู้ให้ข้อมูลท่านหนึ่ง กล่าวว่า

“บทบาทด้านการตัดสินข้อสงสัยในหลักการอิสลาม ไม่เป็นบทบาท
ตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา แต่เป็นบทบาทที่ทำทนายสำหรับ
วิทยาลัยอิสลามศึกษา เพราะว่าวิทยาลัยอิสลามศึกษาเป็นที่ไว้วางใจ
จากภายนอก ”

วิทยาลัยอิสลาม ศึกษา ได้มีส่วนร่วม ช่วยแนะนำเกี่ยวกับหลักการในอิสลาม ใน
บางเรื่องอาทิเช่น เรื่องฮาลาลและฮารอม การแบ่งมรดกตามกฎหมายอิสลาม เนื่องจากการตัดสินข้อ
สงสัย มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด

Prince of Songkla University
Pattani Campus